

българскитѣ емигранти въ Сърбия и Ромъния настѣпва не-обикновена тревога. Поводъ за нея дава съглашението, постигнато между Русия и Турция, да се изселятъ българитѣ отъ нѣкои краища на отечеството ни доброволно въ Русия, като на тѣхно мѣсто се настанятъ кримски татари. Каква е била точно тайната спогодба между дветѣ правителства, не се знае, но действията на рускитѣ консули между населението въ Видинско не оставятъ никакво съмнение, че се е замисляло едно планомѣрно обезбългаряване на тая областъ, като се спекулира съ нещастията на народа, притѣсняванъ по-рано отъ аги и субаши и после отъ татари, на които били раздадени най-плодороднитѣ земи. Невиждайки закрила отъ властѣта и отчаяни следъ толкова безуспѣшни възстания отъ по-рано, видинци се поддаватъ на агитацията и обещанията отъ руска страна и започватъ да емигриратъ масово за Кримъ. Обаче, като идватъ на самитѣ мѣста, тѣ оставатъ страшно разочаровани отъ неблагоприятнитѣ условия и отново въздишатъ за родината си, гдето се и завръщатъ наскоро. „Заминали презъ юлий 1861 г. съ пѣсни и гайди, видинскитѣ изселници се връщатъ сега съ сълзи и вопли, цѣлувайки земята, която преди 2—3 месеци бѣха проклели“. Но, докато още трае презъ пролѣтѣта на 1861 г., агитацията на рускитѣ консули и на българскитѣ имъ агенти изъ кулската, бѣлоградчишката и ломската каза за масово изселване на българитѣ въ Херсонъ, при което въ Видинъ се издавали и паспорти за заминаване, Раковски, дозелъ голѣмата опасностъ, надава отъ Бѣлградъ тревоженъ викъ къмъ българското общество. Въ писма, позиви и статии на Дунавски лебедъ той порицава руската политика, насочена противъ жизненитѣ интереси на народа ни, и зове къмъ спиране на пакостната агитация и на изселването. И, нека пжтемъ забележимъ, той успѣва да направи много, за да се прекъсне този гибеленъ отливъ на българщината. „Вмѣсто да се чисти — пише той гнѣвно на приятелитѣ си въ Цариградъ — варварскитѣ мръсенъ елементъ отъ лицето на Европа, то се върши противното! Земедѣлскитѣ трудолюбивъ, гостоприемеиъ и миренъ народъ се изселва и се дава подъ мжчителската ржка на Русия, да го въведе въ робско сѣстояние, а вмѣсто него Европа се пълни съ гнусни татари!“ Така въ едно писмо отъ 21 май 1861 г. до нѣкои до цариградски българи. А въ специалната брошура